

правоохоронній, банківській та інших сферах діяльності, що пов'язані з необхідністю забезпечення функціонування обліку зазначених об'єктів.

Сучасне становище криміналістичних обліків оперативно-розшукового призначення, у порівнянні із попереднім, можна із упевненістю характеризувати позитивними змінами, а разом із тим, вбачати подальші перспективи.

Список бібліографічних посилань: 1. Бірюков В. В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2009. 664 с. 2. Про Національну поліцію: закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 05.10.2017).

Одержано 08.10.2017

УДК 343.98(477)

Тетяна Анатолівна ПУЗАНОВА,

кандидат юридичних наук,
науковий співробітник секретаріату Вченої ради
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6658-6054>

ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ, ПОВ'ЯЗАНОГО З ВИКОРИСТАННЯМ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ

Успішність розкриття, розслідування кримінального провадження вчиненого з використанням вибухових пристроїв та вибухових речовин залежить у тому числі від правильного професійного процесуального оформлення його, чіткої організації та ретельної продуманої тактики огляду місця події.

У криміналістичній літературі питання розслідування злочинів, учинених із застосуванням вибухових пристроїв досліджували В. П. Бахін, Р. С. Белкін, П. Д. Біленчук, О. А. Буханченко, А. Г. Воєвода, В. К. Гавло, О. М. Завадський, С. М. Колотушкін, М. В. Костенко, І. Д. Моторний, М. В. Салтевський, М. А. Селіванов, А. В. Старушкевич та інші науковці. Проте ці питання продовжують залишаються дискусійними і потребують наукового дослідження.

Злочинне застосування вибухових пристроїв та вибухових речовин може супроводжувати різні злочинні діяння. Вибух виступає при цьому як спосіб скоєння різних злочинів. Основною об'єднуючою ознакою є боєприпаси, вибухові пристрої, вибухові речовини та обумовлена цим особливість слідової картини місця події [1, с. 119].

Практика свідчить про те, що основними недоліками при розкритті та розслідуванні цих злочинів є поверховий огляд місця події, неповне виявлення і вилучення речових доказів, неякісне проведення експертних досліджень та ефективне використання їх в якості доказової бази.

Одним з важливих аспектів, що враховуються при підготовці до огляду місця події, є підбір учасників слідчої дії. Під його керівництвом мають бути підготовлені науково-технічні засоби, необхідні для огляду місця вибуху або виявленого вибухового пристрою. Відповідно до відомчих нормативних актів до огляду місця події повинні бути залучені спеціаліст-вибухотехнік, кінолог із службовою собакою [4].

Підготовка техніко – криміналістичних засобів повинна проводитися з урахуванням інформації про подію, масштаби руйнування, наявність жертв.

Місцем події у кримінальних провадженнях, вчинених із застосуванням вибухового пристрою може бути: ділянка місцевості (вулиця, площа, пустир, двір, берег водойми); приміщення (будь-якої форми власності: багатопверховий багатоквартирний будинок, індивідуальна будівля, підсобний будинок, окремі приміщення в них), де: було вчинено кримінальне правопорушення; настали шкідливі наслідки; є інші сліди даної події [3, с. 149].

Порядок огляду визначається в кожному конкретному випадку окремо, в залежності від особливостей місця вибуху і залежить від характеру руйнувань, наявності потерпілих, кліматичних умов, направленості вибуху та інших факторів.

При роботі на місці події за фактом вибуху, пов'язаного з великими руйнуваннями, пожежею, жертвами, доводиться стикатися з труднощами організаційного плану, які перешкоджають послідовному проведенню огляду. Це, перш за все, проведення аварійно-рятувальних робіт, гасіння пожежі та дотримання вимог безпеки в разі повторних вибухів, що ускладнює забезпечення збереження слідів і особливо мікрооб'єктів для подальшого експертного дослідження. Необхідно вжити всіх заходів до фіксації первісної обстановки і окремих предметів за допомогою фото- та відео-зйомки або закінчення аварійно-рятувальних робіт або дій по знешкодженню вибухонебезпечних предметів [2, с. 41].

Розглядаючи проблему організації техніко-криміналістичного забезпечення огляду місця події, слід звернути увагу на ключові завдання, які слід вирішити під час проведення огляду місця події, а саме:

- забезпечення безпеки;
- вивчення та фіксація обстановки огляду місця події;
- виявлення та вилучення слідів злочину;
- встановлення винної особи та отримання необхідних даних для проведення подальших слідчих дій і оперативно-розшукових заходів.

За результатами огляду місця події, а саме місця вибуху, слідчий отримує та аналізує первинну інформацію про вчинений злочин, оцінює слідчу ситуацію, висуває загальні й окремі версії, та, за необхідності, приймає рішення про необхідність та доцільність проведення конкретної тактичної операції.

Вважаємо, що організаційно тактичні основи огляду місця події пов'язаного із застосуванням вибухових пристроїв та вибухових речовин обумовлюють необхідність розробки теоретичних та організаційно-тактичних основ розкриття кримінальних вибухів в контексті боротьби не з окремими злочинами, що входять до їх складу, а як з цілісним негативним соціальним явищем.

Повнота проведення огляду, інформативність слідів вибуху і об'єктів, що вилучаються, знаходиться в прямій залежності від знань учасників огляду про основні ознаки відображення вибуху в слідах і особливостей їх виявлення.

Список бібліографічних посилань: 1. Бахін В. П., Михайлов М. А. Кримінальний вибух: поняття, характеристика, аналіз, розслідування. Київ, 2001. 132 с. 2. Биленчук П. Д., Сервецький І. В., Остапенко А. І. Осмотр места происшествия: учеб. пособие. Киев, 1993. 51 с. 3. Погорецький М. А., Ленко М. О., Сергєєва Д. Б. Процесуальні та криміналістичні засади початкового етапу розслідування терористичних актів, вчинених з використанням саморобного вибухового пристрою: монографія. Київ: Алерта, 2014. 300 с. 4. Про затвердження Інструкції про поведінку з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах внутрішніх справ України: наказ МВС України від 9 лип. 2014 р. № 653 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0870-14> (дата звернення: 20.09.2017).

Одержано 06.10.2017

УДК 343.131

Яна Володимирівна ПУСТОВОЙТОВА,

здобувач кафедри криміналістичного забезпечення
та судових експертиз навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

СПОСОБИ НЕЗАКОННОГО ВИДОБУТКУ БУРШТИНУ ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Нещодавно Україну охопила так звана «бурштинова лихоманка», яка швидко набирає обертів на півночі України. Через самовільне користування надр щорічно на великих площах